

Riidelläänkö teillä rahasta?

Lasten kohtuulliset vaatimukset

Kevään
UUTUUS!
muutitossut
149 €

Tarjoustossut
35 €

Hyvät
perustossut
69 €

Mitä talouden suunnitteluun kuuluu?

1. Taloudellinen ajattelu, motivaatio
2. Maksujen ja laskujen hoidon järkevät käytännöt
3. Tulojen ja menojen kartoitus
4. Menojen suunnittelu, budjetti
  - pakolliset käyttömenot
  - vapaat käyttömenot
5. Menojen seuranta
  - järkevät käytännöt
6. Hankintojen suunnittelu, budjetti
7. Hankintojen rahoitus
  - oma maksukyky
  - vaihtoehtojen kartoitus (myös säästäminen)
  - rahan hinnan vertailu

Mitä hyötyä raha-asioiden suunnittelusta on?

- selville oma taloudellinen tilanne
  - tarpeet tärkeysjärjestykseen
  - rahat riittävät paremmin
  - ei turhia kuluja raha-asioiden hoidosta
  - taloudellinen osaaminen kasvaa
-
- yhteisymmärrys
  - turvallisuudentunne
  - säästyä aikaa

Miksi talouden suunnittelu ei onnistu?

- menojen aliarvointi
- tulojen yliarvointi
- sitoutuminen liian suuriin kiinteisiin menoihin
- odottamattomat tapahtumat
- motivaation puute

Tulot ja menot

Esimerkki kuukausibudjetista

	euroa
• Nettotulot	1093
• Kiinteät menot vuokra, sähkö, vesi kotivakuutus tv-lupa lehdet laina	420 7 14 17 135
Yhteensä	593
• Muuttuvat menot ruoka vaatteet liikenne terveys puhelin vapaa-aika	219 46 59 17 34 67
Yhteensä	442
• Menot yhteensä	1035
• Jäljelle jää "varakassa"	58

Hankebudjetti

Esimerkki juhlatarjoilun budjetista

Menot	Vaihtoehto 1	Vaihtoehto 2
kahvi	2,00 e	2,00 e
tee	0,75 e	0,75 e
kerma	1,65 e	1,65 e
sokeri	0,45 e	0,45 e
voileipäkakku	45,40 e	15,80 e
kinuskikakku	29,40 e	6,40 e
lautasliinat	1,35 e	1,35 e
Yhteensä	81,00 e	28,40 e

Lainanantajan tarvitsemat tiedot

- maksukyky
- vakituinen työpaikka
- muu varallisuus
- etukäteissästäminen
- vakuudet
- luottotiedot
- asiakassuhde

Vakuutukset

Vakuutustapahtuma	Pakollinen vakuutus	Vapaaehtoinen vakuutus
Kodin omaisuusvahinko: palo, salamanisku, murto, vesivuoto, myrskyvahinko, polkupyörävarkaus jne.		Kotivakuutukset
Toiselle aiheutettu henkilö- tai esinevahinko eli vastuuvahinko		Kotivakuutukset, vastuuvakuutukset
Omaisuusvahinko liikenteessä	Liikennevakuutus	Kotivakuutukset
Ajoneuvovahinko	Liikennevakuutus	Auto- eli kaskovakuutus
Henkilövahinko liikenteessä	Liikennevakuutus Työtapaturmavakuutus Kansaneläke Työeläke	Tapaturmavakuutus Henkivakuutus Ryhmähenkivakuutus Eläkevakuutus
Omaisuusvahinko matkalla		Matkatavaravakuutus Kotivakuutukset
Sairaus tai tapaturma	Sairausvakuutus Kansaneläke Työeläke	Matkustajavakuutus Tapaturmavakuutus Henkivakuutus/sairausvakuutus Ryhmähenkivakuutus
Huoltajan kuolema	Kansaneläke Työeläke Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	Henkivakuutus Ryhmähenkivakuutus Eläkevakuutus
Työtapaturma	Työtapaturmavakuutus Työeläke Kansaneläke	Tapaturmavakuutus Henkivakuutus Ryhmähenkivakuutus
Työttömyys	Työttömyyspäiväraha Työeläke Kansaneläke	
Vanhuus	Työeläke Kansaneläke	Henkivakuutus Eläkevakuutus
Potilasvahinko	Potilasvakuutus	
Lääkevahinko	Lääkevahinkovakuutus	

(Lähde: Vakuutusyhtiöiden keskusliitto)

Kulutuksen sopeutuskeinot

- hankkimalla vain sitä, mitä todella tarvitsee
- totutusta vakiomenosta luopuminen
- kulutusmäärien pienentäminen
- hankintojen lykkääminen
- yhteishankinnat, vuokraus, kierrätys
- halvemmat vaihtoehdot
- tekemällä itse

Ruokamenojen säästämiskeinoja

- harkitut hankinnat
- yhden tai useamman viikon ruokalista
- ruokalistojen perusteella tehty ostoslista
- hintojen vertailu kaupassa yksikköhinnan avulla
- ruoan hyödyntäminen loppuun asti
- itse tekeminen

	Itse tehty	Ostettu
Letut ja hillo	1,10 e	3,70 e
Perhepizza 1	2,70 e	11,45 e
Juustosarvi	0,55 e	3,30 e
Jauhelihaspagetti	2,65 e	6,65 e
Tonnikalasalaatti	3,30 e	18,85 e

(laskelma Marttaliitto 2000, neljän hengen annoksen mukaan)

Lainan kokonais- kustannukset

viitekorko + pankin marginaali + muut kustannukset
= todellinen vuosikorko

Rahoitus- vaihtoehdot

- säästäminen
- lainaaminen
- säästäen osa, lainaten loput

Kallis korttiluotto

Lainamäärä	Korko %	Laina-aika vuotta	Tilinhoitomaksu e/kk	Kuukausierä e/kk
Korttiluotto 3.500 e	1,06/kk eli 12,80/v	4 vuotta	2,80 e	96,35 e
Annuiteetti- laina pankista 3.500 e	5,9	4 vuotta	1,00 e	82,80 e

Ylipitkä laina-aika on kallis

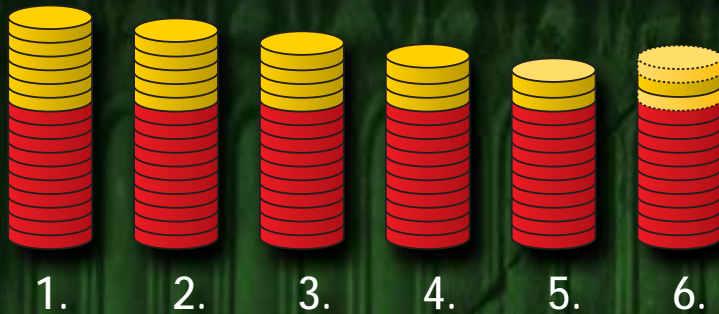
Laina-aika vuotta	Kuukausierä euroa	Korkokertymä koko laina-ajalta euroa
15	405,50	22 552,82
20	339,91	31 142,85
25	302,23	40 251,07
30	278,52	49 847,54

Tapaus kännykkälasku

	euroa
laskun suuruus	36
1. muistutuskirje + muistutusmaksu	5
2. muistutuskirje + muistutusmaksu	5
4 kirjettä perintätoimistolta	
-perintäkuluja	38
-perintätoimiston asiakaskustannuksia	6
Perintätoimisto vie käräjäoikeuteen, jossa riidaton summaarinen käsittely	
-käräjäoikeuden kulut	60
-perintätoimiston työn korvaus	170
-saatava ulosottoon, ulosottomaksu	12
Yhteensä	332

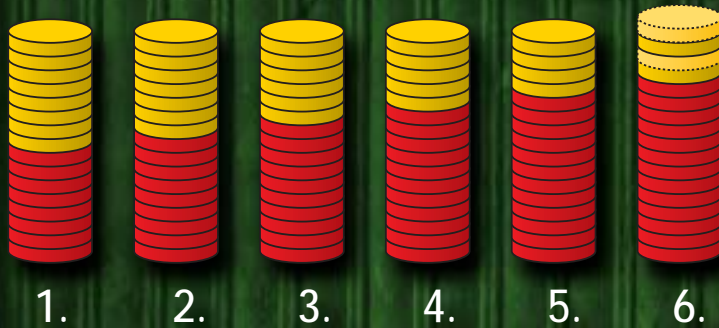
Tämän lisäksi laskuun lisättiin
koko perinnän ajalta viivästyskorkoa 11 % eräpäivästä lukien.

TASALYHENNYS

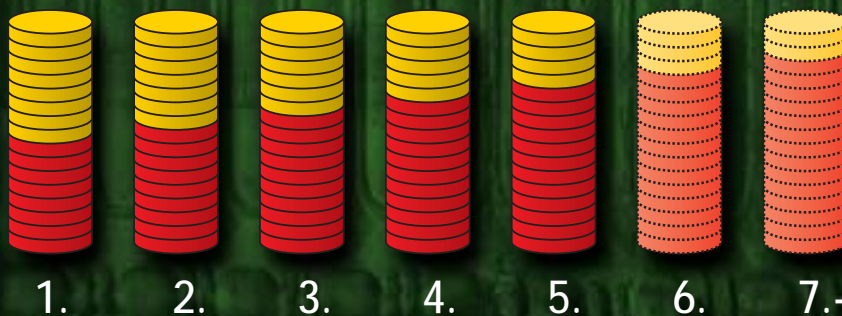
- Viitekoron nousu tai lasku pienentää tai suurentaa maksuerää

ANNUITEETTI

- Viitekoron nousu tai lasku pienentää tai suurentaa maksuerää
- Lainan kokonaismenot suuremmat kuin tasalyhenteisessä lainassa

TASAERÄ

- Viitekoron nousu tai lasku pidentää tai lyhentää maksuaikaa

 Korko
 Lyhennys

Apua taloudellisiin ongelmiin

- talous- ja velkaneuvonta
- sopimus velkojien kanssa
- sosiaalinen luotto
- takaus Takuu-Säätiöstä
- velkajärjestely käräjäoikeudesta
- toimeentulotuki

Käteisellä vai luotolla?

Stereot	Käteisellä	Luotolla
Hinta	600	600
Luottokustannukset		300
Yhteensä	600	900

Kuukausikorko 2,05 % kuukaudessa,
todellinen vuosikorko 24,6 %,
kuukausierä 25 e ja laina-aika 3 vuotta.